

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов
2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні лінгвістичні практики:
Корпусна лінгвістика

для студентів

Спеціальність: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
035 Філологія

Освітня програма: 035/029.00.01 Біографістика і текстологія

Освітнього рівня другого (магістерського)

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Код ЄДРПОУ 45302885	
Програма № <u>3100/24</u>	
Назва: <u>Дисципліна</u>	
Підпис:	Підпис:
<u>О.Б.Жильцов</u>	<u>О.Б.Жильцов</u>
02.09.24	20.09.24

Київ – 2024

Розробник:

Горохова Тетяна Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови.

Викладач:

Горохова Тетяна Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови.

Робочу програма розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол № 1 від 17.01.2024 року

Завідувач кафедри української мови

(Михайло ВІНТОНІВ)

Гарант освітньо-наукової програми
(керівник проектної групи)

(Роман КОЗЛОВ)

Робочу програму перевірено
«01»лютого 2024р.

Заступник декана факультету
української філології, культури
і мистецтва з науково-методичної та навчальної роботи

(Світлана ГОРОБЕЦЬ)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__»__ 20__ р., протокол №

—

(підпис)

(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__»__ 20__ р., протокол №

—

(підпис)

(ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Сучасні лінгвістичні практики	
Вид дисципліни	<i>обов'язкова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>6 /180</i>
Курс	<i>1-2</i>
Семестр	<i>2-3</i>
Кількість змістових модулів з розподілом:	<i>3</i>
Обсяг кредитів	<i>6</i>
Обсяг годин, у тому числі:	<i>180</i>
Аудиторні	<i>48</i>
Модульний контроль	<i>12</i>
Самостійна робота	<i>120</i>
Форма семестрового контролю	<i>залік (2,3)</i>

Змістовий модуль 2. Корпусна лінгвістика

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	<i>обов'язкова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>2/ 60</i>
Курс	<i>1</i>
Семестр	<i>2</i>
Кількість змістових модулів з розподілом:	<i>2</i>
Обсяг кредитів	<i>2</i>
Обсяг годин, у тому числі:	<i>60</i>
Аудиторні	<i>16</i>
Модульний контроль	<i>4</i>
Самостійна робота	<i>40</i>
Форма семестрового контролю	<i>залік</i>

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Корпусна лінгвістика»: ознайомити магістрантів з базовими поняттями корпусної лінгвістики, охарактеризувати її мету та завдання, описати методи дослідження в цій галузі, представити основи корпусних технологій та показати теоретичне й практичне значення корпусів для проведення наукових досліджень в галузі біографістики і текстології.

Завдання навчальної дисципліни:

- виховання в студентів почуття національної свідомості, що значною мірою сприяє підвищенню мотивації вивчення української мови;
- формування комунікативної, мовної, мовленнєвої, предметної, прагматичної, соціокультурної компетентностей студентів на основі свідомого опанування мовної і мовленнєвої теорії;
- корекція уявлення магістрантів про можливе застосування корпусів у лінгвістичних й літературознавчих дослідженнях.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Корпусна лінгвістика» є:

- 1) ознайомити магістрантів із предметами, завданнями, методами, понятійним (термінологічним) апаратом корпусної лінгвістики;
- 2) ознайомити магістрантів з типологією корпусів, а також з наявними мовними національними та дослідницькими корпусами української та інших мов і паралельними (двомовними) корпусами;
- 3) сформувати знання про комп'ютерний інструментарій корпусної лінгвістики (корпусні менеджери, програми-конкорданси тощо);
- 4) надати студентам первинне уявлення про можливі застосування корпусів у лінгвістичних дослідженнях.

Під час занять та самостійної роботи студенти, майбутні магістри з біографістики і текстології, **набувають таких програмних компетентностей:**

- ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК3 Вміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК5 Здатність оцінювати та забезпечувати якість проведення досліджень, бути критичним і самокритичним.
- ФК1 Здатність використовувати автоматизовані технології для вирішення практичних, науково-дослідних і прогностичних завдань у професійній діяльності.
- ФК2 Здатність застосовувати технології та процедури аналітико-синтетичного опрацювання наукової інформації.
- ФК4 Здатність застосовувати комп'ютерні технології з метою вдосконалення професійної діяльності, розуміти принципи функціонування автоматизованих БД, семантичного вебу, веб-сервісів та соціальних медіа.
- ФК6 Здатність орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.
- ФК8 Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення біографістики і текстології.
- ФК9 Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування біографічного, мовного, мовленнєвого і літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
- ФК10 Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі досліджень.
- ФК11 Здатність інтерпретувати інформаційні та філологічні явища і процеси та формувати професійну світоглядну позицію.

Організація навчальної діяльності в центрі культури української мови

Реформування системи вищої освіти на сучасному етапі зумовлює концептуальні зміни в напрямках, цілях, завданнях, змісті освіти, філологічної зокрема, які зорієнтовують передовсім на розвиток особистості, формування творчої ініціативи, мобільності, підвищення конкурентоздатності майбутнього фахівця.

Задля ефективної реалізації концепції нової освітньої стратегії університету програмою передбачено застосування можливостей Центру культури української мови.

Для цього впроваджено систематичне застосування інноваційних тренінгів, дослідницьких завдань, що передбачають карткування укладання мультимедійних словників, опрацювання спеціальної літератури тощо.

Крім того, студентів залучено до роботи в проблемних групах, до участі в наукових конференціях; мовно-інформаційних конкурсах тощо.

У Центрі заплановано презентації наукових видань з проблем культури української мови, зустрічі з науковцями.

3. Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Корпусна лінгвістика», магістранти повинні мати такі *результати навчання*:

РН2 Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації та досягнення запланованого прагматичного результату, зокрема в ситуаціях професійного і наукового спілкування; використовувати прикладні соціокомунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому і соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

РН4 Володіти культурою мислення, вміти узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію, зокрема наукову в діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням і використанням.

РН5 Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в предметній області.

РН10 Збирати, систематизувати, інтерпретувати і науково аналізувати біографічний, мовний, мовленнєвий і літературний матеріал з урахуванням доцільних методологічних принципів, підходів і методів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

РН11 Створювати, аналізувати, інтерпретувати і редагувати тексти різних стилів і жанрів.

РН13 Планувати, організовувати, здійснювати дослідження та/або інноваційні розробки, презентувати їх результати науковій спільноті в наукових публікаціях чи виступах на конференціях, круглих столах, семінарах тощо.

РН14 Дотримуватися правил академічної доброчесності.

РН16 Застосовувати прикладне програмне забезпечення для вирішення наукових завдань на основі поєднання інтелектуальних здібностей людини з функціональними можливостями інформаційних систем.

РН17 Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

III. Структура навчальної дисципліни

Тематичне планування навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	Усього	у тому числі					МК
		л	сем.	лаб.	семестр. контроль	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1.							
Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства							
Тема 1. Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства. Загальна характеристика лінгвістичних корпусів	6	2				4	
Тема 2. Розвиток лінгвістичних корпусів у світі.	4					4	
Тема 3. Види корпусів: усні і писемні, одномовні і багатомовні. Анотовані і неанотовані корпуси.	6		2			4	
Тема 4. Розмітка. Види розміток. Лінгвістична анотація і метадані.	6			2		4	
Тема 5. Огляд корпусних систем української мови	8			2		4	2
Усього за 1 модуль	30	2	2	4		20	2
Змістовий модуль 2.							
Дослідницький потенціал корпусних систем							
Тема 11. Комп'ютерні програми для аналізу даних корпусу. Мова корпусних запитів (CQL)	7	2				5	
Тема 12. Сфери застосування лінгвістичних корпусів	7		2			5	
Тема 13. Дослідницький потенціал корпусних систем	7			2		5	
Тема 14. Корпусні дослідження в галузі філології	9			2		5	2
Усього за 2 модуль	30	2	2	4		20	2
Усього	60	4	4	8		40	4

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства.

Тема 1. Вступ. Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства. Загальна характеристика лінгвістичних корпусів.

Основні питання теми:

Сутність, предмет і завдання корпусної лінгвістики
Корпусна лінгвістика в системі мовознавчих наук
Відмінності між корпусною та традиційною лінгвістикою; корпусною лінгвістикою і комп'ютерною лінгвістикою.
Стратегії створення текстозорієнтованих баз даних
Повнотекстові бази (=корпуси текстів)
Електронні картотеки (=ілюстративні бази даних, бази цитат)
Продукти опрацювання текстозорієнтованих баз даних: комп'ютерні словопоказчики, конкорданси та частотні словники

Рекомендована література:

Основна: 1–4.

Додаткова: 3, 4, 5, 6, 20.

Тема 2. Розвиток лінгвістичних корпусів у світі.

Основні питання теми:

Історія становлення корпусної лінгвістики: від паперових конкордансів і картотек до перших електронних корпусів.
Корпусна лінгвістика з 60-х років ХХ ст. до пост 2000-х.

Рекомендована література:

Основна: 1–4.

Додаткова: 1, 2, 3, 6.

Тема 3. Види корпусів : усні і писемні, одномовні і багатомовні. Анотовані і неанотовані корпуси.

Основні питання теми:

Поняття лінгвістичного корпусу
Усні – писемні корпуси
Статичні – динамічні корпуси
Одномовні – багатомовні корпуси
Анотовані – неанотовані корпуси

Рекомендована література:

Основна: 1–4.

Додаткова: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Тема 4. Розмітка. Види розміток. Лінгвістична анотація і метадані.

Основні питання теми:

Метарозмітка корпусів текстів: стандарти і реалізація
Типи корпусної розмітки.
* Структурне маркування
* Лінгвістична анотація.
Вимоги до розмітки.

Рекомендована література:

Основна: 1–4.

Додаткова: 1, 2, 6.

Тема 5. Огляд корпусних систем української мови

Основні питання теми:

Історія створення і розроблення корпусних систем української мови.

Генеральний регіонально анотований корпус української мови.

Корпус текстів української мови на лінгвістичному порталі mova.info.

Загальномовний (або національний) неанотований та несистематизований корпус української мови.

Корпус українських інтернет-текстів у Лейпцизькому університеті.

Корпус інтернет-текстів на платформі «Лабораторія української»

Рекомендована література:

Основна: 1–4.

Додаткова: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 13, 15, 17.

Змістовий модуль 2.

Дослідницький потенціал корпусних систем

Тема 6. Методи вилучення інформації з корпусу. Мова корпусних запитів (CQL)

Основні питання теми:

Спеціальні комп'ютерні програми для вилучення інформації.

Типи вилученої інформації.

Списки слів і конкорданси.

Мова корпусних запитів (CQL)

Рекомендована література:

Основна: 1–4.

Додаткова: 1, 3, 4, 5.

Тема 7. Сфери застосування лінгвістичних корпусів

Основні питання теми:

Корпуси з інформацією про динаміку процесів зміни лексичного складу мови.

Корпуси щодо функціонування граматичних та синтаксичних одиниць.

Корпуси для аналізу вживання мовних одиниць у різних стилях, жанрах, у різних авторів тощо.

Корпуси для навчання іноземної мови.

Корпуси для аналізу дискурсу, у літературознавстві, перекладознавстві, судовій лінгвістиці.

Рекомендована література:

Основна: 5, 7, 8, 9

Додаткова: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Тема 8. Дослідницький потенціал корпусних систем

Основні питання теми:

Корпусний підхід до аналізу мовних даних.

Квалітативні та квантитативні дослідження на основі лінгвістичних корпусів.

Корпусний підхід у літературознавстві.

Корпусний підхід до навчання мови.

Рекомендована література:

Основна: 5, 7, 8, 9

Додаткова: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Тема 9. Корпусні дослідження в галузі філології.

Основні питання теми:

Корпусні дослідження в галузі лексикології.

Корпусні дослідження в галузі граматики.

Корпусні дослідження семантики.

Корпусні дослідження прагматики і дискурсивний аналіз.

Корпусні дослідження в галузі соціолінгвістики.

Корпусні дослідження в галузі стилістики та лінгвістичного аналізу текстів.

Корпусні дослідження в галузі діалектології.

Корпусні дослідження в галузі біографістики.

Корпусні системи і лексикографія.

Рекомендована література:

Основна: 5, 7, 8, 9

Додаткова: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	М	Модуль 1		Модуль 2	
	а	кі	м	кі	м
к	л	ак	л	ак	
с	ь	с	ь	с	
и	кі	и	кі	и	
м	ст	м	с	м	
а	ь	а	т	а	
л	о	л	ь	л	
ь	д	ь	о	ь	
н	и	н	д	н	
а	н	а	и	а	
кі	и	кі	н	кі	
л	ц	л	и	л	
ь	ь	ь	ц	ь	
кі		кі	ь	кі	
с		ст		ст	
т		ь		ь	
ь		б		б	
б		а		а	
а		лі		лі	
лі		в		в	
в					

	за о д и н и ц ю				
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1
Відвідування лабораторних занять	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10
Робота на лабораторному занятті	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
	Разом	-	84	-	79
Максимальна кількість балів:	163				
Розрахунок коефіцієнта:	1,63				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Модуль 1.

Тема 1. Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства.

Опрацювання наукової літератури і письмові відповіді на запропоновані питання (5 балів за кожну опрацьовану тему)

Леміш Н. Є. Корпусна метарозмітка спеціальних текстів з лінгвоантропогенезу // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. - Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов. – Вип. 15. – 2017. – С.139 - 150

Ковбасюк Л. А. Корпусна лінгвістика та германістика : теоретичні засади та перспективи // Філологічні науки. – 2017. – Книга 1. – С.9 – 13.

Тема 2. Розвиток лінгвістичних корпусів у світі.

Підготовка проекту про один з етапів розвитку лінгвістичних корпусів.

Тема 3. Види корпусів: усні і писемні, одномовні і багатомовні. Анотовані і неанотовані корпуси..

Опрацювання наукової літератури і письмові відповіді на запропоновані питання (5 балів за кожну опрацьовану тему)

Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К.: Академія, 1999. – С. 224-240, 246-255 (Структурний метод. Застосування математичних методів у мовознавстві)

Шведова М.О. Корпусні методи дослідження регіональних відмінностей у межах однієї мови (на матеріалах регіональних корпусів української та російської мов) // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. - Серія : Філологія. - Вип. 77. – 2017 – С. 33-36

Тема 4. Розмітка. Види розміток. Лінгвістична анотація і метадані.

Створення лінгвістичної та синтаксичної анотації (розмітки) до поданих висловів.

Тема 5. Огляд корпусних систем української мови

Опрацювання наукової літератури і письмові відповіді на запропоновані питання (5 балів за кожен опрацьовану тему)

Демська-Кульчицька О. Національний корпус української мови: концептуальний аспект / О. Демська-Кульчицька // Лексикографічний бюлетень: Зб. наук. пр. — К.: Ін-т української мови НАН України, 2006. — Вип. 13. — С. 5-9 Або:
Балог В., Демська-Кульчицька О. Національний корпус української мови: підкорпус художньої літератури // Лексикографічний бюлетень. -

<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/72811/02-Balog.pdf?sequence=1>

Модуль 2.

Тема 6. Методи вилучення інформації з корпусу. Мова корпусних запитів (CQL)

Створення пошукових запитів за заданими параметрами.

Тема 7. Сфери застосування лінгвістичних корпусів

Опрацювання наукової літератури і письмові відповіді на запропоновані питання (5 балів за кожен опрацьовану тему)

Мейзерська І. В. Корпусний підхід у сучасній лінгвістиці : перспективи і можливості застосування// Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ Серія Філологія - Педагогіка - Психологія. Випуск 28 - 2014. – С.53 – 58.

Тема 8. Лінгвістичні дослідження на базі корпусу: укладання словників.

Опрацювання наукової літератури і письмові відповіді на запропоновані питання (5 балів за кожен опрацьовану тему)

Косак О., Коруд О., Хвищун Л. Система комп'ютерної підтримки словникових баз даних СЛОВО // Проблеми українізації комп'ютерів. – К., 1993. – С. 73-76.
Клименко Н.Ф., Русанівський В.М. Від універсальної бази лінгвістичних знань до комп'ютерного укладання словників // Мовознавство. – 1995. – № 4-5. – С. 3-10.

Тема 9. Створення власного корпусу.

Провести збір і оцифрування для власного корпусу.

- Які принципи створення корпусних систем?
- Які існують кодування символів?
- Описати переваги того чи того типу кодування.

- Які способи та інструментарій створення відомих Вам корпусних систем? Зробіть повідомлення по кожному із корпусів (історія і сучасний стан)

Критерії оцінювання виконання студентами завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Корпусна лінгвістика» оцінюється за такими параметрами:

5 балів – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу та творчого підходу. Студент самостійно працює з науковою літературою; уміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; креативно підходить до їх підготовки; має комунікативні вміння і навички; прагне до самовдосконалення і саморозвитку.

4 балів – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів і явищ. Студент працює із запропонованою науковою літературою; робить висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід і втілює їх у практику. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень, прояву креативності й ініціативності.

3 бали – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. У роботі допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент працює із запропонованою науковою літературою, але аналізує її примітивно, без висвітлення власної позиції; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід, але втілює їх у практику допускаючи грубі помилки та уникаючи використання фахової термінології.

2 бали – завдання для самостійної роботи виконані не в повному обсязі, частково самостійно і за певним зразком. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично і необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід, але не втілює їх у практику; комунікативні вміння і навички мають низький рівень розвитку.

1 бал – виконано менше половини завдань для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу. Його основу складає необґрунтоване копіювання чужих думок, фраз і позицій. Студент не вміє працювати з науковими джерелами і робити власні висновки; не володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; відсутній творчий компонент даного виду діяльності; комунікативні вміння і навички мають дуже низький рівень розвитку.

0 балів – більшу частину самостійних завдань не виконано. Студент лише частково володіє навчальним матеріалом, не вміє чітко, лаконічно й послідовно висвітлювати його; не працює з науковими і навчальними джерелами і не володіє правилами написання та

підготовки виступів, доповідей, бесід; майже відсутні творчі та комунікативні уміння і навички.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Кожний модуль включає бали за *модульну контрольну роботу* (модульний контроль).

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється на окремих аркушах або в електронному форматі в ЕНК.

Модульний контроль здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Критерії оцінювання виконання студентами модульних контрольних робіт

21-25 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу та творчого підходу. Студент самостійно працює оцінює комунікативні явища, професійні ситуації; робить висновки; вміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; креативно підходить до їх підготовки; має комунікативні вміння і навички.

15-20 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів і явищ. Студент робить висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід і втілює їх у практику. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень, прояву креативності й ініціативності.

9-14 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. У роботі допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент не висвітлює власної позиції; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід, але втілює їх у практику допускаючи грубі помилки та уникаючи використання фахової термінології.

3-8 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані не в повному обсязі, частково самостійно і за певним зразком. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично і необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід, але не втілює їх у практику; комунікативні вміння і навички мають низький рівень розвитку.

0-2 бали – виконано менше половини завдань для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу. Його основу складає необґрунтоване копіювання чужих думок, фраз і позицій. Студент не вміє робити власні висновки; не володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; відсутній творчий компонент даного виду діяльності; комунікативні вміння і навички мають дуже низький рівень розвитку.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль із навчальної дисципліни «Корпусна лінгвістика» здійснюється у формі заліку.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Корпус. База даних. Машинний фонд.
2. Історія лінгвістичних корпусів: від картотеки до корпусу.
3. Класифікація (типологія) корпусів.
4. Корпусна лінгвістика: сучасний стан.
5. Основні поняття корпусної лінгвістики.
6. Цілі і основні напрямки корпусної лінгвістики.
7. Історія створення лінгвістичних корпусів.
8. Основні характеристики корпусів.
9. Корпусні менеджери.
10. Класифікація корпусів за різними підставами.
11. Особливі типи корпусів.
12. Поняття розмітки. Розмітка. Засоби розмітки корпусів.
13. Стандартизація в корпусній лінгвістиці.
14. Огляд наявних корпусів різних типів.
15. Зарубіжні національні корпуси.
16. Спеціальні корпуси.
17. Корпусні дослідження.
18. Користувачі корпусів.
19. Формалізований опис мови.
20. Словниковий і безсловниковий спосіб.
21. Лексикографічні дослідження, що ґрунтуються на корпусах.
22. Історія корпусів української мови.
23. Корпусні дослідження в галузі лексикології.
24. Корпусні дослідження в галузі граматики.
25. Корпусні дослідження семантики.
26. Корпусні дослідження прагматики і дискурсивний аналіз.
27. Корпусні дослідження в галузі соціолінгвістики.
28. Корпусні дослідження в галузі стилістики та лінгвістичного аналізу текстів.
29. Корпусні дослідження в галузі діалектології.
30. Корпусні системи і лексикографія.
31. Корпусний підхід у лінгводидактиці.
32. Корпусний підхід у літературознавстві.
33. Мова корпусних запитів CQL.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингов а оцінка	Оцінка за стобальн ою шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

**VII. Навчально-методична картка дисципліни
«Корпусна лінгвістика»**

Разом 60 годин: лекції – 4 години, семінарські заняття – 4 годин, лабораторні заняття - 8 годин, самостійна робота – 40 годин, модульний контроль – 4 години.

Тиждень	3 семестр									
Модулі	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.					ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II				
Назва модуля	Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства.					Дослідницький потенціал корпусних систем				
Кількість балів за модуль	84					79				
Загальна кількість балів	163/1,63 = 100									
Лекції	Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства. Загальна характеристика лінгвістичних корпусів (1 б)					Методи вилучення інформації з корпусу. Мова корпусних запитів (CQL) (1 б)				
Дати										
Теми семінарських занять	Види корпусів: усні і писемні, одномовні і багатомовні. Анотовані і неанотовані корпуси (1 б+ 10 б)					Сфери застосування лінгвістичних корпусів (1 б+ 10 б)				
Теми лабораторних занять	Розмітка. Види розміток. Лінгвістична анотація і метадані (1 б+ 10 б)			Огляд корпусних систем української мови (1 б+ 10 б)		Дослідницький потенціал корпусних систем (1 б+ 10 б)			Корпусні дослідження в галузі філології (1 б+ 10 б)	
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)					Модульна контрольна робота 2 (25 балів)				
Підсумковий контроль	Залік									

VIII. Рекомендована література

Основна:

1. Волошин В.Г. Комп'ютерна лінгвістика: Навчальний посібник. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2004. – 382 с.
2. Жуковська В.В. Вступ до корпусної лінгвістики. Навчальний посібник. — Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. — 142 с.
3. Карпіловська Є.А. Вступ до комп'ютерної лінгвістики. – Донецьк: ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2006. – 184 с.
4. Широков В. Лінгвістично-інформаційні студії. У 5 томах. Том 4. Корпусна та когнітивна лінгвістика / Український мовно-інформаційний фонд НАН України, 2018, 246 с.

2) додаткова:

1. Бобкова Т. В. До визначення корпусної лінгвістики в сучасному мовознавстві. // Наукові записки Національного університету "Острозька академія. Серія "Філологічна". Випуск 45. – Острог, 2014. – С. 3–6.
2. Горохова Т.О., Бойко М.І. Динаміка лексичного складу української мови у воєнний період 2022–2023 років. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка праць молодих вчених. № 67 (1), 2023. С.213-218.
3. Горохова Т.О. Корпусні технології у формуванні граматичної компетентності майбутніх учителів-словесників. Теоретична і дидактична філологія: надбання, проблеми, перспективи розвитку: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції: збірник наукових праць, 2022. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/43414/>
4. Карпіловська Є.А. Машинні версії традиційних словників як основа для укладання комп'ютерних словників і тезаурусів // Мовознавство. – 1996. – № 4-5.
5. Старко В., Рисін А., Шведова М. Попередня обробка українського тексту для ГРАКу [Ukrainian Text Preprocessing in GRAC]. IEEE 16th International Conference on Computer Science and Information Technologies; Preprint. 2021
6. Шведова М. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК) як інструмент дослідження лексико-граматичної варіативності. Людина. Комп'ютер. Комунікація: Збірник наукових праць / за ред. проф. О. П. Левченко. Видавництво Львівської політехніки, 2019. С. 145-148
7. Шведова М. Динаміка синтаксичних конструкцій на позначення шляху при дієсловах руху: корпусне дослідження. Українська мова, 2018. №3. С. 67-79
8. Шведова М. Застосування корпусу у викладанні української мови як іноземної. 斯拉夫语言、文化、翻译与教学：现状与前景 [Слов'янські мови, культури, переклад і викладання: сучасний стан і перспективи]. 长春 [Чанчунь], 2022. 227-232.
9. Шведова М. Становлення присвійного займенника третьої особи множини в українській літературній мові. Мовознавство. 2018, №4. С. 40-53
10. Широков В.А., Рабулець О.Г., Шевченко І.В., Костишин О.М., Якименко К.М. Технологічні основи сучасної тлумачної лексикографії // Мовознавство. – 2002. – № 6. – С. 49-86.
11. Aarts Jan. A New Corpus of English (Sidney Greenbaum) // Directions in Corpus Linguistics. Berlin, 1992.
12. Baker P., Hardie A., McEnery T. A Glossary of Corpus Linguistics. – Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006.
13. Biber D., Conrad S., Reppen R. Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use. – Cambridge University Press, 1998. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://books.google.com/books?id=2h5F7TXa6psC>
14. Bookmarks for corpus-based linguistics. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.devoted.to/corpora>

15. Corpora in cognitive linguistics : corpus-based approaches to syntax and lexis / Ed. by S.Th. Gries, A. Stefanowitsch. – Berlin et al: Mouton de Gruyter, 2006.
16. Corpus Linguistics Beyond the Word: Corpus Research from Phrase to Discourse / Ed. by E. Fitzpartick. – Amsterdam, New York: Rodopi, 2007.
17. Corpus Linguistics: An International Handbook / Ed. by A. Lüdeling, M. Kytö. – Vols. 1-2. – Berlin et al: Walter de Gruyter, 2008.
18. Developing linguistic corpora: a guide to good practice / Ed. by M. Wynne. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL:
<http://www.ahds.ac.uk/creating/guides/linguistic-corpora/index.htm>
19. Kennedy G. An Introduction to Corpus Linguistics. – London: Longman, 1998.
20. Leech G. Corpus Annotation Schemes // Literary and Linguistics Computing. 2003. Vol. 8. N. 4. P.275–281
21. Levchenko O., Tyshchenko O. and Dilai M. Modeling of the Associative Verbal Network and its Cognitive Interpretation (the Conceptual Domain ЗРАДА ‘BETRAYAL’). 2020 IEEE 15th International Conference on Computer Sciences and Information Technologies (CSIT), 2020, pp. 304-307
22. McEnery T., Wilson A. Corpus Linguistics. – Edinburgh University Press, 2001. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL:
http://books.google.com/books?id=nwmgdvN_akAC
23. Sharoff S. Towards Basic Categories for Describing Properties of Texts in a Corpus. In Proc. of Language Resources and Evaluation Conference (LREC04). May, 2004, Lisbon, Portugal // <http://www.comp.leeds.ac.uk/ssharoff/texts/lrec-04.pdf>
24. Shvedova M., R. von Waldenfels. Regional Annotation within GRAC, a Large Reference Corpus of Ukrainian: Issues and Challenges. CEUR Workshop Proceedings. Proceedings of the 5th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (COLINS 2021). Volume I: Main Conference. Kharkiv, Ukraine, April 22-23, 2021. P. 32-45
25. Shvedova M.. The General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian (GRAC, uacorpora.org): Architecture and Functionality. CEUR Workshop Proceedings. Proceedings of the 4th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (COLINS 2020). Volume I: Main Conference. Lviv, Ukraine, April 23-24, 2020. P. 489-506
26. Sinclair J.M. Corpus, Concordance, Collocation. – Oxford: Oxford University Press, 1991.
27. Starko V.. Implementing Semantic Annotation in a Ukrainian Corpus. CEUR Workshop Proceedings. Proceedings of the 5th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (COLINS 2021). Volume I: Main Conference. Kharkiv, Ukraine, April 22-23, 2021. P. 435-447
28. Starko V. Semantic Annotation for Ukrainian: Categorization Scheme, Principles, and Tools. CEUR Workshop Proceedings. Proceedings of the 4th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (COLINS 2020). Volume I: Main Conference. Lviv, Ukraine, April 23-24, 2020

IX. Інформаційні ресурси

1. Lang-uk. Корпуси українських текстів: <https://lang.org.ua/uk/corpora/>
2. UA-GEC: корпус текстів з розміченими граматичними помилками: <https://ua-gec-dataset.grammarly.ai/>
3. Браунський український корпус: <https://github.com/brown-uk/corpus>
4. Великий електронний словник української мови (ВЕСУМ): <https://r2u.org.ua/vesum/>
5. Генеральний регіонально анований корпус української мови: <http://uacorpora.org/>
6. Інструмент аналізу української мови на основі словника ВЕСУМ та двигуна LanguageTool. Має підтримку токенізації, лематизації, частиномовного аналізу та базового зняття омонімії: https://github.com/brown-uk/nlp_uk

7. Корпус текстів української мови: <http://www.mova.info/corpus.aspx?l1=209>
8. Корпус української мови бібліотеки «Чтиво»: <http://korpus.org.ua/>
9. Корпуси східнослов'янських мов: <http://uacorpora.org/Kyiv/ua/other-ukrainian-corpora>
10. Лабораторія Української. Веб-корпус із синтаксичною розміткою: <https://mova.institute/>
11. Паралельні українсько-російський і російсько-український корпуси у складі Національного корпусу російської мови: <https://ruscorporag.ru/new/search-para-uk.html>
12. Стенфордська бібліотека для опрацювання мови: <https://stanfordnlp.github.io/stanza/>
13. Український веб-корпус Лейпцизького університету: https://corpora.uni-leipzig.de/en?corpusId=ukr-ua_web_2019&fbclid=IwAR16-gXBSiSsSOmTDTTr8vpDThRdYj4-NSZAmP6YIKHMvVueNUZ79sN2c4VQ
14. Центр культури української мови: <https://centrkum.blogspot.com/>
15. ЕНК дисципліни: <https://elearning.kubg.edu.ua/>